

ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ КОСМІЧНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ : ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

У статті висвітлюються процеси встановлення і розвитку космічного права, як галузі міжнародного та його імплементація в національне українське законодавство. Дається аналіз основних нормативно-правових актів, які регулюють проведення космічної діяльності. Авторами розглянуті проблеми, які заважають дослідженню і використанню космічного простору в сучасному світі.

Ключові слова: міжнародне право, космічне право, космічний простір.

Постановка проблеми. Одним із найвагоміших досягнень людства ХХ століття є освоєння космічного простору, що сформувало необхідність правового регулювання цієї сфери діяльності на міжнародному та національному рівні. Україна, яка на той час входила до Радянського Союзу приймала безпосередню участь з іншими розвинутими країнами світу у формуванні космічного права. З отриманням незалежності вона приєдналася до міжнародних документів, регулюючих використання космічного простору, розвивала внутрішньодержавне законодавство щодо космічної галузі. Сучасна міжнародна ситуація поставила нові питання стосовно розвитку космічної галузі : делімітація космічного й повітряного простору, вирішення проблеми міжнародно-правового статусу геостаціонарної орбіти, необхідність прийняття міжнародного документа про запобігання потенційно шкідливим наслідкам космічної діяльності для космосу і земного навколишнього середовища.. Усі ці проблеми потребують якнайшвидшого вирішення в теорії міжнародного права і практичному застосуванні.

Метою цієї роботи є аналіз генезису міжнародного космічного права, його застосування, розвитку, імплементації в українське законодавство; з'ясування проблем, які заважають повноцінному розвитку космічної галузі в Україні.

Об'єктом дослідження є нормативно-правові акти міжнародного і внутрішнього законодавства України.

Предметом дослідження є відносини, що виникли на підставі використання космічного простору і небесних тіл та форми організації співробітництва

між світовими «космічними» державами та Україною.

Аналіз наукових досліджень. Тема космічного права висвітлювалась вченими юристами у різних аспектах. Однією з перших робіт зарубіжних науковців з космічного права стало дослідження чеського юриста Володимира Мандла, своїх зусиль також доклали такі учені: Ендрю Г. Хейли, Л. П. Ануфрієва, А. Х. Абашидзе, К. А. Бекашев. Проблемами космічного права займаються такі українські науковці : Н. Р. Малишева, Б. А. Атаманенко, О. В. Беглий, Р. В. Передерій, О. В. Кудрявченко, Н. Є. Редчиць та інші.

Виклад основного матеріалу. Небесний простір цікавив людину ще з періоду Античності, до середини ХХ століття його дослідженням займалися тільки астрономи, які формували уявлення про небесні об'єкти, а в 50-ті роки ХХ століття набуває свого розвитку астрофізика. Результатом роботи науковців, що велася століттями став перший запуск штучного супутника Землі, який поклав початок безпосереднього освоєння космосу. Він став найбільш привабливою сферою досліджень і майбутнього використання для багатьох країн світу. З підвищенням інтересу до новоосвоєного простору було цілком доречно врегулювати усі види космічної діяльності за допомогою норм права. З моменту запуску штучного супутника на орбіту Землі постало питання консенсусу, щодо поняття космічного простору і термінології міжнародного космічного права.

Космічний простір - простір за межами газової оболонки Землі (внутрішня поверхня якої дотикається до земної поверхні гідросфери, а зовнішня закін-

чується приблизно в навколоземній) правове регулювання якого визначено міжнародним космічним правом. Іноді космічний простір розглядають не в цілому, а лише окремі його частини, що мають дуже різні властивості, — навколоземний космічний простір, міжпланетний простір, міжзоряний простір та інші [1]. Універсального договірною визначення космічного простору досі не було створено [2].

Жодна країна світу не має права самостійно вирішувати ті чи інші правові питання щодо космічного простору, оскільки він вважається міжнародною територією. Стаття II Договору про принципи діяльності держав з дослідження і використання космічного простору, включаючи Місяць і інші небесні тіла забороняє будь-яке національне привласнення, в якій би формі воно не відбувалося: чи-то шляхом вчинення юридичних актів (зокрема, проголошення над відповідним простором суверенітету), чи-то через юридичні наслідки фактичних дій (використання чи окупації), чи-то в інші способи [3].

Космічний простір входить до сфери дії міжнародного космічного права, яке складається з низки принципів та міжнародно-правових норм щодо використання та дослідження суб'єктами міжнародного права і встановлює на цій території особливий правовий режим. До створення галузі міжнародного космічного права приклали зусилля усі держави, які здійснювали діяльність у космічному просторі: країни «космічної галузі», що мають власні ресурси для досліджень і використання та держави, які не мають таких можливостей. Це зумовило локальність багатьох норм космічного права, а спроби надати їм загального характеру нерідко не мали успіху, або навіть зустрічали протидію з боку некосмічних держав. Розвиток космічного права відбувався досить швидко порівняно з іншими галузями міжнародного права, що було спричинено вступом людства у новий період наукових досягнень ХХ століття, коли з кожним новим десятиліттям з'являлися нові області наукових знань, які обумовлювали модернізацію старих і появу нових принципів та правових норм.

Становлення міжнародного космічного права розпочалось з кінця п'ятидесятих років ХХ ст., коли починаються запуски різноманітної космічної техніки. Ці події зажадали юридичного регулювання космічної діяльності і обумовили появу універсальних міжнародних угод. Таким чином джерелами космічного права стали універсальні, регіональні і двосторонні договори, а також міжнародний звичай. Керманичем у розробленні договорів виступав допоміжний орган – Комітет з використання космічного простору в мирних цілях і його підкомітет з правових питань Генеральної Асамблеї ООН [4].

Впродовж 60-х – 70-х років ХХ ст. відбулося остаточне формування міжнародного космічного права як галузі, створення його кодифікованої правової бази. В цей період були видані важливі документи: Договір про заборону випробування ядерної зброї в атмосфері, космічному просторі та під водою 1963 р. [5], «Договір про космос» (повна офіційна назва Договір про принципи діяльності держав з дослідження і використання космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла 1967 р., підписаний між СРСР, Великою Британією та Сполученими Штатами [2]; Конвенція про відповідальність за шкоду, завдану космічними об'єктами 1971 р. [6], Конвенція про реєстрацію об'єктів, що запускаються в космічний простір 1974 р. [7], Угода про діяльність держав на Місяці та інших небесних тілах 1979 р. [8]. Ці документи сформували принципи міжнародного космічного права, згідно з якими до найбільш тяжких міжнародних правопорушень у цій сфері належать: усіялка мілітаризація космічного простору, за яку винні міжнародні організації або країни несуть матеріальну і нематеріальну відповідальність. Вказані міжнародно-правові акти сприяли дослідженню космічного простору та піднесенню космічної галузі: кількість держав, які стали «космічними» зростає, а космічна галузь з часом перетворилася на досить прибуткову сферу економіки в державах, що володіли інтелектуальними потенціалом та ресурсами. З плином часу стало зрозуміло, що космічний простір здатен приносити непоганий дохід. Це заохотило бізнесменів до великих капіталовкладень у цю галузь людської діяльності: комерціалізація відкрила широкий спектр можливостей від космічного туризму до наукових досліджень або експериментів [9].

В сучасності значно розширилось коло суб'єктів міжнародного космічного права за рахунок міждержавних космічних організацій (Європейське космічне агентство, Intelsat, Inmarsat, Інтерспутник, АРАБ-САТ), які відіграють важливу роль як для розвитку космічної галузі, так і для подальшого вдосконалення «космічного» законодавства.

Історія розвитку космічного права в Україні бере початок з другої половини ХХ століття, коли вона була складовою Радянського Союзу. Практична космічна діяльність розпочалась в УРСР в 1951 році, коли в Дніпропетровську був побудований завод з виробництва балістичних ракет. У 1954 році було створено спеціальне конструкторське бюро 586 (КБ «Південне»), і одночасно почав працювати Південний машинобудівний завод №586. З першим запуском радянського штучного супутника Землі 4 жовтня 1957 року СРСР та весь світ вступили у нову еру дослідження космічного простору. В березні 1958

року Рада Міністрів СРСР видає постанову, в якій ОКБ-1 Міністерства оборонної промисловості (Головний конструктор - С.П. Корольов) доручається розробити кілька типів космічних апаратів - автоматичних місячних станцій; в вересні того ж року виходить рішення Ради Міністрів СРСР, де визначаються терміни пусків космічних апаратів до Місяця; в травні 1959 року Рада Міністрів СРСР видає Постанову N 569-264 «Про підготовку людини до космічних польотів» та багато інших [10]. Прийняття цих постанов сприяє швидкому розвитку космічної галузі в розвинених республіках Союзу.

На початку 60-х років українські підприємства почали розробку і виробництво систем керування, бортової автоматики й інших систем і приладів для космічних об'єктів і комплексів, конструкторське бюро «Південне» проводить наукові експерименти для впровадження в виробництво космічних апаратів «Метеор» і «Стріла». Науковці та підприємства УРСР в 60-х – 80-х роках приймають активну участь у таких проектах : запусках міжпланетних станцій, польотах людини до космосу, проведенні стикування безпілотних космічних кораблів, запуску орбітальних орбітальних станцій [11].

В 1960 році була прийнята Радою Міністрів постановою «Про участь СРСР у міжнародних організаціях по мирному використанню космічного простору», яка визначила участь країни в міжнародній космічній діяльності. УРСР, яка вже тоді була самостійним суб'єктом ООН, ввійшла до багатьох міжнародних організацій і підписала угоди про використання і дослідження космічного простору [12].

З набуттям незалежності Україна стала рівноправним суб'єктом міжнародного космічного права, вона продовжувала розвивати законодавство щодо космічної діяльності, але воно не мало практичного застосування оскільки з кожним десятиліттям науковий та промисловий потенціал у цій сфері слабшав. На початку 90-х років на території України залишилися 130 підприємств ракетно-космічної галузі промисловості (конструкторські бюро, науково-дослідні інститути, виробничі об'єднання, випробувальні центри та ін.) [13]. На жаль, їх науково-технічний потенціал практично не використовується з таких причин: по-перше, незалежна Україна опинилася у скрутній економічній ситуації в зв'язку з розпадом СРСР; швидкими темпами зростала інфляція, яка перетворилася у гіперінфляцію; по-друге були розірвані виробничі зв'язки, які склалися десятиліттями; по-третє, з моментом відділення різко зменшився рівень виробництва та відповідно і кількість податкових надходжень до бюджету, економіка стагнувала, тягнучи за собою всі інші сфери життя держави.

У такому стані Україна перебувала до вересня 1996 року коли цей процес почав слабшати в зв'язку з переходом від карбованця до гривні, в наслідок чого індекс інфляції став стрімко падати, що дозволило реанімувати економіку та збільшити надходження до бюджету і дало можливість вкладати кошти в розвиток космічної галузі. З цього моменту спостерігається активізація української космонавтики, з'являється низка проектів з передовими державами «космічної галузі».

В 2014 році через політичну кризу у державі, збройний конфлікт та погіршення відносин між Україною та Росією, знову скоротились бюджетні витрати щодо космічної промисловості, що призвело до згорання діяльності у сфері космонавтики.

Нормативно-правова база на основі якої здійснюється космічна діяльність в Україні це міжнародно-правові документи та внутрішньодержавні нормативно-правові акти. Перші (міжнародно-правові документи) можна поділити на багатосторонні і двосторонні міжнародні договори та договори України з міжнародними організаціями. Другі можна поділити на Закони України (почали діяти з 1996 року), Укази Президента України (перший був опублікований у 1992 році) та Постанови Кабінету Міністрів України [14].

Основним внутрішньодержавним нормативно-правовим актом, який в сучасності регулює діяльність держави у космічному просторі є Закон України «Про космічну діяльність» 1997 року, де регламентується правовий статус космосу і небесних тіл. Цей документ має наступницький характер тому, що він був створений на основі ретельного аналізу документів міжнародної практики. У цьому законі сформульовані завдання країни по використанню космічного простору : сприяння соціально-економічному та науковому прогресу держави; забезпечення доступу в космос для наукових досліджень; формування експортного потенціалу космічної промисловості; створення та підтримка космічними засобами сучасного інформаційного простору держави; розвиток науково-технічного базису, космічних послуг та технологій, які обумовлюють гармонійний розвиток національної економіки; забезпечення довгострокових інтересів держави у сфері національної безпеки та обороноздатності; контроль за виконанням угод, учасницею яких є Україна, що стосуються міжнародної безпеки, щодо заборони виведення на орбіту або розміщення у космосі зброї масового ураження; використання космічної техніки як засобу, що може бути використаний у воєнних цілях та завдати шкоди людям та довкіллю [15]. До цього закону протягом часу вносилися велика кількість доповнень та змін.

від 16 березня 2000 року N 1559-III, від 19 січня 2006 року N 3370-IV, від 13 травня 2010 року N 2186-VI, від 9 грудня 2011 року N 4102-VI, від 16 жовтня 2012 року N 5461-VI [15].

Окрім Закону України «Про космічну діяльність», космічна галузь регулюється іншими законами України, зокрема «Про державну таємницю» 1994 р., «Про державний контроль над міжнародні передачі товарів військового та подвійного призначення» 2003 р., «Про міжнародні договори України» 2004 р.; «Про управління державним майном» 2006 р., «Про адміністративні послуги» 2012 р. «Про ліцензування господарської діяльності діяльність» 2015 р., та іншими [10].

В Сучасному космічному законодавстві мають відобразитися відчутні геополітичні та внутрішні процеси перебудови у самій космічній діяльності, тому в рамках подальшого розвитку космічного права було опубліковано Закон України від 2 жовтня 2019 року, який вніс деякі зміни до оригінального документу і мав на меті збереження науково-технологічного потенціалу космічної галузі, залучення приватного капіталу до новітніх технологічних розробок, державну підтримку комерціалізації космічної діяльності України. Також цей закон відкриває космічний простір для фізичних та юридичних осіб, що дозволяє вільно здійснювати дослідження космосу, включаючи використання космічного простору та його ресурсів, з обмеженнями лише коли це необхідно для забезпечення дотримання інтересів національної безпеки України, а також дозволу та нагляду за неурядовими космічними організаціями для переконання, що вони діють відповідно до міжнародних зобов'язань України у космосі [16].

В зв'язку з підписанням асоціації з ЄС, Україна має уніфікувати національне законодавство згідно з європейським, що ставить спільні завдання для всіх учасників процесу освоєння космічного простору. В сучасності космічна діяльність нашої держави зосереджена на подальшому розвитку взаємовигідного співробітництва у сфері цивільних космічних досліджень та використання космічного простору з країнами-партнерами на таких напрямках: глобальні навігаційні супутникові системи; спостереження Землі та глобальний моніторинг; космічна наука та дослідження; прикладні космічні технології. Сторони мають сприяти обміну досвідом щодо політики у галузі космосу, промислової реструктуризації та комерціалізації космічних технологій; отриманню інформації стосовно космічних програм, створенню і реалізації спільних проектів, зокрема участі в Рамковій програмі ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт 2020» [17].

Значними проблемами розвитку високотехнологічних підприємств космічної галузі є: складна економічна ситуація пов'язана з ескалацією збройного конфлікту на сході країни, високим рівнем корупції в Україні; ростом податкового навантаження, що не сприяє інвестуванню у космічну галузь. За роки незалежності не збільшився притік іноземного капіталу, що пов'язано з недостатнім розвитком інвестиційного ринку, відсутністю сучасної системи гарантій захисту іноземних інвестицій [18]. За роки незалежності так і не було створена власна інфраструктура для здійснення космічної діяльності, в Україні не має жодного космодому, що унеможливує запуск космічної техніки з її території. Також зменшується кількість замовлень щодо вироблення аерокосмічної техніки, що призводить до кризової ситуації на українських підприємствах. Спостерігається відтік наукової еліти до більш привабливих країн, що спричиняє нестачу кадрів у сфері аерокосмічної діяльності. Таким чином космічна галузь скорочує свій науковий і виробничий потенціал, що унеможливує її участь в глобальних проектах з освоєння Всесвіту. Більш того, останні кілька років парламент не може затвердити державну програму розвитку космічної галузі, тому цей високотехнологічний сектор фактично живе без орієнтирів.

Висновок. Таким чином, на основі вищевикладеного матеріалу можна зробити висновок, що з початком освоєння космосу в XX столітті Україна в складі Радянського Союзу брала активну участь в освоєнні космічного простору, з отриманням незалежності держава не змогла подолати системну економічну кризу, що призвело до стагнації космічної галузі, загальмувало розвиток космічного права, практичне застосування якого не досить активне тому, що у більшості випадків воно виключно використовується у міжнародному співробітництві з більш розвиненими країнами космічної галузі та запуском нечисельних об'єктів непілотованої космонавтики. На наш погляд, існують наступні фактори, які створюють перепони для успішного розвитку космічної промисловості і наукових досліджень у цій галузі, а саме: держава виділяє обмежену кількість коштів на сферу космічної науки, спостерігається великий відтік наукових кадрів за кордон; через тривалу нестабільну економічну ситуацію іноземні інвестори відмовляються вкласти свої кошти, в зв'язку з ризиками їх втрати. На нашу думку, тільки після врегулювання цих проблем, стане можливим успішний розвиток космічної галузі і подальший розвиток космічного права.

ЛІТЕРАТУРА

1. Малишева Н. Р. Нариси з космічного права : збірник. Київ : Алерта, 2010. 296 с. С. 32.
2. Васьков С. А., Малков С. П. Нормативно-правове забезпечення космічної діяльності : монографія. Санкт-Петербург : ДУАП, 2003.
3. Договір про принципи діяльності держав з дослідження і використання космічного простору, включаючи Місяць і інші небесні тіла : міжнародний документ від 27.01.1967 р. № 995_480. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_480#Text.
4. Юрковська Н. Р. Актуальні напрямки розвитку космічної діяльності України в рамках гармонізації національного законодавства з Європейським. *Космічна наука і технологія*. 2016. Т. 22. № 6. С. 45-53. URL: <https://www.mao.kiev.ua/biblio/jscans/knit/2016-22/knit-2016-22-6-06-jurkowska.pdf>.
5. Договір про заборону випробування ядерної зброї в атмосфері, космічному просторі та під водою : міжнародний документ від 05.08.1963 р. № 995_376. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_376#Text.
6. Конвенція про відповідальність за шкоду, завдану космічними об'єктами : міжнародний документ від 29.03.1972 р. № 995_126. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_126#Text.
7. Конвенція про реєстрацію об'єктів, що запускаються в космічний простір : міжнародний документ від 14.01.1975 р. № 995_253. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_253#Text.
8. Угода про діяльність держав на Місяці та інших небесних тілах : міжнародний документ від 18.12.1979 р. № 995_482. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_482.
9. Мекаева Е. М. Коммерциализация космоса. *Актуальные проблемы космонавтики*. 2016. Т. 2. С. 618-620. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/kommertsializatsiya-kosmosa>.
10. Loshytskyi M., Koroied S. Space law in Ukraine: present and future. *Advanced space law*. 2019. Vol. 4. 50-58.
11. Глушко В. П. Развитие ракетостроения и космонавтики СССР : 3 издание пребр. и доп Москва : Машиностроение, 1987.
12. Батурич Ю. М. Советская космическая инициатива в государственных документах 1946–1964 гг : сборник. Москва : РТСофт, 2008. 461 с.
13. Наземные и морские старты Станислава Конюхова. *Зеркало недели*. 2012. URL: https://zn.ua/SOCIUM/nazemnye_i_morskie_starty_stanislava_konyuhova_k_75-letiyu_so_dnya_rozhdeniya.html.
14. Андрушко І. П., Беглий О. В., Малишева Н. Р. та ін. Космічне право України: збірник національних і міжнародних правових актів. Київ : Юрінком Інтер, 2001.
15. Про космічну діяльність : Закон України від 15.11.1996 р. № 502/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/502/96-%D0%B2%D1%80/ed19961115#Text>.
16. Про внесення змін до деяких законів України щодо державного регулювання космічної діяльності : Закон України від 02.10.2019 р. № 143-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-20#Text>.
17. Угоди про асоціацію Україна ЄС: міжнародний документ від 27.06.2014 р. № 984_011. Глава 8 «Космос». Ст. 371-373. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.
18. Кравченко А. В., Мержа Н. В., Гвоздь В. С. Проблеми та перспективи залучення іноземних інвестицій в Україну. *Формування ринкових відносин в Україні* №1. 2014 р. С. 48-52. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/problemi-ta-perspektivi-zaluchennya-inozemnih-investitsiy-v-ukrayinu>.

REFERENCES

1. Malysheva N. R. Narisy z kosmichnoho prava: zbirnyk. Kyiv : Alerta, 2010. P. 32 [in Ukrainian].
2. Vaskov S. A., Malkov S. P. Normatyvno-pravove zabezpechennia kosmichnoi diialnosti : monohrafiia. Sankt-Peterburh : DUAP, 2003 [in Ukrainian].
3. Dohovir pro pryntsyipy diialnosti derzhav z doslidzhennia i vykorystannia kosmichnoho prostoru, vkluchaiuchy Misiats i inshi nebesni tila : mizhnarodnyi dokument vid 27.01.1967 r. № 995_480. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_480#Text [in Ukrainian].
4. Yurkovska N. R. (2016). Aktualni napriamky rozvytku kosmichnoi diialnosti Ukrainy v ramkakh harmonizatsii natsionalnoho zakonodavstva z Yevropeyskym. *Kosmichna nauka i tekhnolohiia*, Vol. 22, No. 6, 45-53. URL: <https://www.mao.kiev.ua/biblio/jscans/knit/2016-22/knit-2016-22-6-06-jurkowska.pdf> [in Ukrainian].
5. Dohovir pro zaboronu vyprobuvannia yadernoi zbroi v atmosferi, kosmichnomu prostori ta pid vodoiu: mizhnarodnyi dokument vid 05.08.1963 r. № 995_376. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_376#Text [in Ukrainian].
6. Konventsiiia pro vidpovidalnist za shkodu, zavdanu kosmichnymy ob'iektamy : mizhnarodnyi dokument vid 29.03.1972 r. № 995_126. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_126#Text [in Ukrainian].

7. Konventsiia pro reiestratsiiu obektiv, shcho zapuskaiutsia v kosmichnyi prostir : mizhnarodnyi dokument vid 14.01.1975 r. № 995_253. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_253#Text [in Ukrainian].
8. Uhoda pro diialnist derzhav na Misiatsi ta inshykh nebesnykh tilakh: mizhnarodnyi dokument vid 18.12.1979 r. № 995_482. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_482 [in Ukrainian].
9. Mekayeva E. M. (2016). Kommertsializatsiya kosmosa. *Attualnyye problemy kosmonavtiki – Actual problems of cosmonautics, Vol. 2, 618-620*. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/kommertsializatsiya-kosmosa> [in Russian].
10. Loshytskyi M., Koroied S. (2019). Space law in Ukraine: present and future. *Advanced space law, Vol. 4, 50-58* [in English].
11. Glushko V. P. (1987). *Razvitiye raketostroyeniya i kocmonavtiki SSSR*. Moskva: Mashinostroyeniye [in Russian].
12. Baturin Yu. M. (2008). *Sovetskaya kosmicheskaya initsiativa v gosudarstvennykh dokumentakh 1946–1964 gg*. Moskva : RTSoft. [in Russian].
13. Nazemnyye i morskije starty Stanislava Konyukhova. (2012). *Zerkalo nedeli – Mirror of the week*. URL: https://zn.ua/SOCIUM/nazemnye_i_morskije_starty_stanislava_konyuhova_k_75-letiyu_so_dnya_rozhdeniya.html [in Russian].
14. Andrushko I. P., Biehlyi O. V., Malysheva N. R. et al. (2001) *Kosmichne pravo Ukrainy: zbirnyk natsionalnykh i mizhnarodnykh pravovykh aktiv*. Kyiv : Yurinkom Inter [in Ukrainian].
15. Pro kosmichnu diialnist : Zakon Ukrainy vid 15.11.1996 r. № 502/96-VR. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/502/96-%D0%B2%D1%80/ed19961115#Text> [in Ukrainian].
16. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy shchodo derzhavnogo rehuliuвання kosmichnoi diialnosti : Zakon Ukrainy vid 02.10.2019 r. № 143-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-20#Text> [in Ukrainian].
17. Uhody pro asotsiatsiiu Ukraina YeS: mizhnarodnyi dokument vid 27.06.2014 r. № 984_011. Hlava 8 «Kosmos». Art. 371-373. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text [in Ukrainian].
18. Kravchenko A. V., Merzha N. V., Hvozd V. S. (2014). Problemy ta perspektivy zaluchennia inozemnykh investytstii v Ukrainu. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini – Formation of market relations in Ukraine, 1, 48-52*. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/problemi-ta-perspektivi-zaluchennya-inozemnih-investitsiy-v-ukrayinu> [in Ukrainian].

ОКЛАДНАЯ МАРИНА

кандидат исторический наук, доцент кафедры права Европейского Союза
Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого,

КОРЧЕВСКАЯ АНАСТАСИЯ

студентка 1 курса 4 группы международно-правового факультета
Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого

ПРОБЛЕМА РАЗВИТИЯ КОСМИЧЕСКОГО ПРАВА В УКРАИНЕ: ИСТОРИЯ И СОВРЕМЕННОСТЬ

В статье освещаются процессы становления и развития космического права, как отрасли международного и его имплементация в национальное украинское законодательство. Дается анализ основных нормативно-правовых актов, регулирующих проведение космической деятельности. Автором рассматриваются в этой статье проблемы, которые мешают исследованию и использованию космического пространства в современном мире.

Ключевые слова: международное право, космическое право, космическое пространство.

OKLADNAYA MARINA

PhD in Historical Sciences, Assistant Professor of European Union Law Department
at Yaroslav Mudryi National Law University,

KORCHEVSKAYA ANASTASIA

the 1st year student of the 4th group of the International Law Faculty
of the Yaroslav Mudryi National Law University

THE PROBLEM OF DEVELOPMENT OF SPACE LAW IN UKRAINE: HISTORY AND MODERNITY

Problem setting. One of the important achievements of humanity of the twentieth century is the development of outer space, has formed the need for legal regulation of this area of human activity at the international and national level. Ukraine, which at that time was part of the Soviet Union directly participated with other developed countries of the world in the formation of space law. After gaining independence, it joined international documents regulating the use of outer space, and it developed its own national space legislation.

The purpose of this work is to analyze the genesis of international space law, its application and development and implementation in the Ukrainian legislation; find out the problems that hinder the full development of the space industry in Ukraine.

Analysis of scientific research. The subject of space law has been studied by legal scholars in various aspects. One of the first works of foreign scientists on space law was the study of the Czech lawyer Volodymyr Mandla, the following scientists also made their efforts: Endryu G. Kheyli, L. P. Anufrieva, A.Kh. Abashidze, K.A. Bekyashev. Ukrainian scientists are dealing with the problems of space law: Malisheva N. R., Atamanenko B. A., Bieglyy B. A, Perederey R. B., Kudryavchenko O. B., Redchits' N. E.

Article's main body. The current international situation has raised new questions on the development of the space industry: the delimitation of outer space and airspace, the international legal status of the geostationary orbit, the need for an international instrument to prevent the potentially harmful effects of space activities on outer space and the Earth's environment. All these problems need to be solved as soon as possible.

Conclusions and prospects for development. With the beginning of space exploration in the XX century, Ukraine as part of the Soviet Union took an active part in the development of outer space, with independence the state failed to overcome the systemic economic crisis, which led to stagnation of the space industry, slowed down the development of space law, that in most cases it is used exclusively in international cooperation with more developed countries in the space industry and the launch of a few unmanned space objects. In our opinion, there are the following factors that create obstacles to the successful development of the space industry and research in this area, namely: the state allocates a limited amount of funds for space science, there is a large outflow of scientific personnel abroad; due to the long-term unstable economic situation, foreign investors refuse to invest their funds due to the risks of their loss. In our opinion, only after the settlement of these problems, it will be possible to successfully develop the space industry and further develop space law.

Keywords: international law, space law, outer space.

Окладна М. Г., Корчевська А. Р. Проблема розвитку космічного права в Україні: історія і сучасність. *Право та інноваційне суспільство*: електрон. наук. вид. 2021. № 1 (16). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2021/06/Okladnaya-Korchevskaya16.pdf>.